

amaç

TÜM MEMURLAR
BİRLEŞME VE
DAYANIŞMA DERNEĞİ
YAYIN ORGANI

MART-NİSAN 1977
SAYI: 11

150 Kuruş

GREVLİ TOPLU SÖZLEŞMELİ SENDİKA HAKKI

GENEL YÖNETİM KURULUMUZ TOPLANDI

Seçimlere ilişkin tavrımız belirlendi

TUM-DER Genel Yönetim Kurulu olağan toplantılarından sonuncusu geçtiğimiz ayın sonunda Ankara'da toplandı.

26 Mart 1977 Cumartesi günü saat 10.00'da başlayan Genel Yönetim Kurulu toplantısı 27 Mart Pazar akşamına kadar sürdü.

Toplantıyı bir konuşma ile açan Genel Başkan Erhan Tezgör, daha sonra Merkez Yürütme Kurulumuzun çalışmaları hakkında Genel Yönetim Kurulu üyelerine bilgi verdi.

Son yapılan Genel Yönetim Kurulu toplantısından bugüne kadar olan gelişmelerin değerlendirildiği raporda, DGM'lere karşı yürütülen eylemler, TOB-DER ve TÖTED ile birlikte yürütülen Federa-

yon çalışmaları, eylem birliği çalışmaları Bölgesel Mitingler ve 5 Şubat Ankara mitingi yer alıyordu.

Daha sonra rapor görüşmeye açıldı. Olumlu bir hava içinde geçen görüşmeler sonunda Merkez Yürütme Kurulumuzun çalışmaları onaylandı. 5 Şubat'ta Ankara'da yapılan mitinge saldıran bir avuç maceraperest diğer mitinglerde de aynı provokasyonları yaptığı ya da yapmak istediği belirtilerek, memur mücadelesinin daha sağlıklı gelişmesi için bu kişilerle etkin bir mücadele içinde olunması gerekliliği vurgulandı.

Genel Yönetim Kurulumuzda alınan bir kararla gazetemizin bundan böyle renkli basılması ve fiyatının artırılması kabul edildi.

İç sayfalarda geniş bir açıklamasını

okuyacağımız, TUM-DER'in seçimlerdeki tavrını belirleyen kararlar oybirliği ile alınırken bu kararların hayata geçirilmesi yönünde etkin bir şekilde çalışılmasına da belirtildi.

23-24 Nisan tarihlerinde Ankara'da

Şube Yönetim Kurulları ile birlikte yapılacak olan toplantının gündemi ve tartışılması istenilen konular hakkında ve önemli önerilerin görüşüldüğü Genel Yönetim Kurulu toplantısı dilek ve temennilerle sona ermiştir.

SEÇİMLER VE TAVRIMIZ

TUM-DER YÖNETİM KURULU

Emperyalist-kapitalist sisteme bağlılığın bir sonucu olarak, egemen güçlerin Türkiye kapitalizminin girmiş bulunduğu buhran karşısında, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi sınıf ve tabakalar; bu arada memurlar üzerinde sürdürmekte olduğu baskı, kıyım ve terör uygulamalarını dikkate alarak;

Demokrasi mücadelesinin bir süreç olması nedeniyle, seçim ortamına girildiği şu günlerde seçimlerin demokratikleşme sürecinde ancak önemli bir araç olduğunu vurgulayarak;

Seçim ortamının yarattığı potansiyel çerçevesinde, tüm memurlar açısından hayati önemi bulunan güncel ve ivedi sorunları, aşağıdaki talepler dizisi ile formüleştirdi, her fırsatta ön plana çıkararak;

Seçimlerde, örgütümüz üyesi olsun olmasın tüm memurların, siyasi kuruluşlar ve milletvekilleri adayları karşısında bu talepler doğrultusunda tavrı alma önerisinde bulunmayı kararlaştırmıştır:

TALEPLERİMİZ

- 1- Demokratik hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına son verilmesi, özellikle Ceza Kanununun 141 ve 142. maddeleri kaldırılmalıdır.
- 2- Yönetici durumunda bulunan çok küçük bir bölüm dışında kalan tüm memurlara işçi-memur ayrımı yapılmaksızın, tüm çalışanlarla birlikte grevli ve toplu sözleşmeli olmak kaydıyla sendika hakkı tanınmalıdır.
- 3- Emekçilerin örgütlenmesini teşvik yasası çıkarılarak, emekçi sınıf ve tabakaların ve bu arada memurların örgütlü mücadelesi güvence altına alınmalıdır.
- 4- Memurlara siyasi partilere girebilme ve özgürce siyasi faaliyette bulunabilme olanağı sağlanmalıdır.
- 5- Memurlar yönetim ve denetime katılmalıdır.
- 6- Emekli Sandığı, Bağ-Kur ve Sosyal Sigortalar Kurumu gibi, sosyal güvenlik kurumları birleştirilmeli ve bu kurumların yönetimi, kurumların gerçek sahibi emekçilere devredilmelidir.
- 7- MEYAK kesintilerine son verilerek biriken kesintiler faizleri ile geri verilmelidir.
- 8- MC döneminde kıyım uğrayan memurlardan isteyenlerin derhal eski görevlerine dönmeleri sağlanmalıdır.
- 9- Baskılara, kıyımlara ve ölümlere neden olanlardan hesap sorulmalıdır.

Mücadelemiz ve Kazanımlar

1977 yılı memurlar açısından özellik taşıyan bir yıl. Çeşitli açılardan. Birincisi katsayı birden 3 arttı. İkincisi katsayı artışı Emekli Sandığı'na kesilmedi. Bu da ilk kez oluyor. 1977 yılını geçmiş yıllardaki memur mücadelesiyle birlikte ele almak gerek. İşçi sınıfı mücadelesiyle birlikte ele almak gerek. Böyle olmadan 1977 yılının özelliklerini açıklamak olanaksız.

Emekçilerin kazanımları, hiç bir zaman burjuvazinin birer lütfu değil. Kazanımlar, mücadelenin sonucu. Ve onunla orantılı. Baskılar da. Baskıların, mücadele ve kazanımların artışıyla orantılı olması raslantı değil. Burjuvazinin, emekçilerin rızalarıyla kendilerini sömürmelerine itiraz yok. Ancak, mücadelesiz, birşey vereceği de yok. Böyle olunca emekçilerin toplam kazanımları, burjuvaziden söke söke kopardıklarından ibaret.

Bu kazanımlar, her zaman onlardan yararlanan emekçi kesimin doğrudan mücadelesi sonucu olmayabilir. Son yıllara kadar memur kazanımları bu türden. Son yıllara kadar memurların kazanımı, işçi sınıfının mücadelesi sonucu. Bu nedenle, memurlar mücadelenin önemini kavrayamadı. Kendi dışındaki mücadelenin ürününü hep burjuvazinin veya "devlet baba"nın bir lütfu olarak gördü. İşçi sınıfı, mücadeleye ederek sürekli yeni kazanımlar elde etti. Burjuvazi de memur haklarını buna uyarladı. Çarpık ve sınırlayıcı biçimde uyarladı. Memurları işçi sınıfı mücadelesinin dışında tutabilmek için. Bunu da lütfu olarak gösterdi.

Bu dönemin kazanımları, memurlar açısından cılız kazanımlar. İşçi sınıfıyla birlikte, onun yanında doğrudan mücadeleye girilmediği için cılız. Doğrudan mücadeleye girilmesi, işçi sınıfı mücadelesinin, memurlara yeni kazanımlar sağlanmasını önlemiyor. Örnek: Asgari ücret. İşçi sınıfı mücadelesi asgari ücretin 1800 liraya yükselmesini sağladı. Bu, 14. ve 15. dereceleri uygulamada ortadan kal-

dırdı. Burjuvazi bunu önceden hesapladı. Artışı tüm maaşlara yansıtarak yerine yan ödemenin tabanını genişleterek durumu kurtardı. Yine de sınırlı da olsa bir kazanım sözkonusu. Bunu da lütfu olarak görmek ve göstermek isteyenler var: Bilinçsizler veya burjuvazinin hizmetinde olanlar.

İşçi sınıfıyla birlikte, onun yanında, örgütlü olarak doğrudan mücadeleye girilmesi cılız kazanımları daha büyük ve güçlü kazanımlar durumuna getiriyor. DGM'nin çıkarılmaması gibi. Katsayının birden 3 artması, artışın Emekli Sandığı'na kesilmesinden önce.

1975'te katsayı arttı. Artış Emekli Sandığı'na kesildi. Özellikle küçük memurlar son derece zor durumda kaldı. Memurlar, örgütleri Tüm-Der kanalıyla buna karşı çıktı. Çeşitli girişimlerde bulunuldu. 1976'da katsayı için mücadele edildi. Memurların talepleri dile getirildi. Savunuldu. Ancak, faşizm özelemindeki burjuvazi katsayıyı arttırmadı. Böylece ekonomik ve demokratik mücadelenin içiçeliği daha bir netlik kazandı. Tırmandırılan faşizme karşı mücadele ekonomik kazanımların ön koşulu durumuna geldi. 1977'ye bu mücadeleye gelindi. Tüm demokratik güçlerin işçi sınıfı öncülüğünde ve onun yanında verdiği başarılı mücadele faşizme geçit vermedi. Faşizme karşı verilen mücadele ekonomik kazanımın temeli oldu.

1977'de katsayı 9'dan 12'ye çıkarıldığında, bu kez, katsayıdan doğan artışlar Emekli Sandığı'na kesilmedi. Kesilmemesi yönünde 1975'de Tüm-Der'in kuruluşuyla başlatılan mücadele sonuç verdi. Bunu, kuşkusuz, örgütlü mücadelenin kazanımları olarak değerlendirmeli. Zaman içinde, örgütlü mücadelenin mutlak kazanımlarla sonuçlanacağına on somut örneği verildi. Yıllardır alışlagelmış bu haksız uygulama Tüm-Der'in yönlendirdiği örgütlü ve kararlı mücadeleye sonuca engellendi. Bu doğal hakkımız, çalışanlar olarak kazandığımız somut haklarımızdan sadece birisidir.

başyazı

Musa Özdemir
Sayıştay Denetçileri Derneği
Başkanı

ÖZEL İNDİRİM YÜKSELTİLMELİ

Asgari Ücrete Bağlı Olarak Belirlenmelidir.

Egemen güçlerin mülkiyetlerinin korunması, sermayelerinin geleceğinin güvenceye bağlanması, kârlarının sürekliliğinin sağlanması için baskı gücü ihtiyacını karşılamak üzere kurulan devletin işlevleri emeğin sömürülme yöntemlerinin değişmesiyle yeni boyutlara ulaşmıştır. Başlangıçta kölelik düzeninin sürdürülmesi için yalnızca silahlı güç yeterli iken günümüzde devlet aygıtı geliştirmek gerekmektedir. O denli ki, artan sınıf mücadelesinin önüne artık yalnızca silahlı güçlerle karşı çıkmak olanaksızlaşmış, sosyal devlet adı verilen ve emek sermaye ilişkisini gizleyen bir devlet kavramı geliştirilmiştir. Ayrıca, emeğin verimliliğinin artması da "sosyal devlet" kavramının geliştirilebilmesine ortam hazırlamıştır. Artık devlet, uygunda-

kilere eğitim, öğretim, sağlık, ulaşım hizmetleri götürmekle görevlidir.

Devlet bir yandan "sosyal" olmanın gereklerini yerine getirirken, öte yandan sermaye sınıfının gelişmesinin gerektirdiği altyapı kuruluşlarını yapacak, tüm bunların dışında sermaye sınıfının ihtiyacı olan hammaddeleri daha ucuza sağlayabilmeleri için kendisi bizzat işletme olarak ekonomiyi katalacak, ancak ürettiklerini maliyetlerinin altında hammadde olarak sermaye sınıfına devrettiğinden "devlet kötü bir girişimcidir" i majına da bu arada kitlelere kantlayacaktır.

Kapitalist ilişkiler geliştikçe giderek artan bu giderlerin karşılanması yine çalışanların sırtına yüklenmektedir. Kapitalist düzende bu yükü sermaye sınıfına yüklemek sermaye birikiminin önlenmesi, sermaye sınıfının daha az kâr etmesi demektir. Bundan ötürü bir kapitalist sistemin mantığına ters düşer.

Tim bu söylediklerimizi ülkemiz gerçeğinde somutlamaya çalışalım. Devletin gelirleri 3 gruba ayrılmıştır. a- vergi gelirleri, b- vergi dışı normal gelirler, c- özel gelirler. Devlet gelirlerinin önemli bir bölümü vergi gelirlerinden sağlanır. 1977 yılı bütçesinde bütçe gelirlerinin % 85,2'sinin vergi gelirlerinden sağlanacağı öngörülmüştür. Bu 220 milyar liralık bütçenin 169,9 milyar liralık bölümünün vergi gelirlerinden oluşacağı anlamını taşıyor.

Vergi gelirleri a- gelirlerden, b- servetten, c- mallardan, d- hizmetlerden, e- dış ticaretten olmak üzere 5 temel kaynaktan alınmaktadır. Bunların bazılarını devletin bütçesine doğrudan vergilerdir. Tüm kaynaklardan alınan vergi gelirlerinin GSMH'ya oranının 1977 yılında % 19,4'e yükselmesi beklenmektedir. Vergi yükü denilen bu oran, batı ülkelerindeki oranın çok gerisindedir. Vergi oranının bu denli düşük oluşu işçi ve memur, yani ücretliler dışında kalan gelir gruplarının etkin biçimde vergilendirilmeyle ilgili kaynaklanmaktadır. Türkiye'de vergi gelirlerinin ulusal gelire oranı çok düşük olmasının yanısıra bir başka önemli

özellik de vergi gelirlerinin büyük oranda dolaylı vergilere dayanmasıdır. Dolaylı vergiler, gelir farklılıklarına bakmaksızın herkesin eşit şekilde vergilendirilmesine yol açar. Örneğin ülkemizde şeker ve siğara gibi fakir ve zengin herkesin tükettiği temel üretim maddeleri birer dolaylı vergi kaynağıdır. Bu maddeleri satın alan işçi de patron da aynı vergiyi öder. Dolaylı vergilerin 1975 yılında bütçenin toplam vergi gelirlerinin içindeki payı % 46,8 olmuştur. Bu orana isabet eden vergi miktarının büyük çoğunluğunun da ücretliler tarafından ödendiği tartışılmaz bir gerçektir. Adaletsizliği açık olan dolaylı vergilerin azaltılması için ücretlilerin yoğun bir mücadele vermesi gerekmektedir.

Vergi sisteminin bir diğer sorunu ise sosyal sınıfların kazançları ve ödedikleri vergi paylarıdır. Vergi gelirleri içinde gelir vergisi en istikrarlı vergi olarak bilinir. Bunda ise toplam gelir vergisi gelirlerinin % 70'inin işçi ve memurlara ödendiği gerçeğinin payı büyüktür. Buna karşılık ücretliler dışında kalan sanayici, tüccar ve serbest meslek erbabının ödediği gelir vergisi sabit gelirilere oranla giderek azalmaktadır. Ulusal gelirden % 68 pay alan sanayiciler, çiftçiler, tüccarlar ve diğerleri gelir vergisinin % 30'unu ödemektedirler. Ve bu oran giderek de azalmaktadır. Bunun nedenleri Gelir Vergisi Yasasındaki boşluklardan, vergi denetiminin yetersizliğinde aramak gerekir. Beyanname veren mükelleflerin ancak % 3 ilâ % 7 si denetlenmektedir. Denetlenen beyannamelemlerden çıkarılan tahminlere göre vergi yasalannın boşluklarından yararlanarak kaçınan gelir ve kurumlar vergisi oranı genel vergi gelirlerinin % 40'ına ulaşmaktadır. Bu tutar 1977 yılı içinde gelir ve kurumlar vergisi tahsilatında 30 milyar liraya ulaşan bir kayıp anlamını taşımaktadır. Vergi kaybı bununla da bitmemektedir. İstisna ve muafıklar nedeniyle 1976 yılındaki vergi kaybının 17 milyar olduğu hesaplanmıştır. Bu tutar, 1976 yılı devlet gelirleri tahmininin % 13,5'ünü oluşturmaktadır.

Tüm bunlar vergi yasalarının vergi kaçakçılığını teşvik eden yetersizliklerinden, boşluklarından kaynaklanmaktadır. Vergi kaçakçılığının saptanması için Vergi Usul Yasasının öngördüğü yöntem uzun ve külfetlidir. Cezalar bu uzun süre içinde çoğu kez zaman aşımına uğramaktadır. Üstelik Af Yasalarının fikir suçlarından esirgediği hoşgörü vergi kaçakçıları simartacak düzeydedir. Vergi, sosyal sigorta primleri ve diğer kamu alacaklarının cezalarını başlatılan 1803 sayılı Af Yasası bu açıdan ibretle anılacaktır. Gelecekteki muhtemel af yasalarda bu hususa özel bir dikkat göstermek çalışanların görevi olmalıdır.

Gelir Vergisi sistemindeki bir başka çarpıklık da verginin ücretlilerin aylıklarından kesilmesi yöntemidir. Gelir

Vergisi Yasası, geliri bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların net tutar olarak tanımlamaktadır. Beyannameye tabi yükümlüler takvim yılı sonunu izleyen 3 ay içinde beyanmelerini vermekte ve üç taksitte bir önceki yılın gelir vergisi ödemektedirler. Oysa işçi ve memurların daha aylık ya da ücretleri ödenmeden vergileri kesilmektedir. Paranın satılma gücünün hızla düştüğü ülkemizde bu yöntem vergi yükünün işçi ve memurların üzerinde daha yoğun hissedilmesine yol açtığı gibi yıl içinde, işe başlayanlardan, emekli olan ya da ayrılanlardan haksız yere fazla vergi alınmasına da yol açmaktadır. Her ne kadar bugün için bu yolla fazla kesilen vergilerin beyanname vererek geri alınma olanağı varsa da Meclislerde en az geçim indirimi tasarısı adıyla bekleyen yasa önerisinde bu hakkın geri alınacağı öngörülmektedir. Gerçekesinde "vergi dairelerine büyük külfetler" yüklediği yazılı olan bu yasa önerisi, söz gelimi 7. derecenin 1. kademesinden aylık alan ya da 4.860.- lira brüt ücreti olan bir işçinin yıl ortasında işe girmesi ya da ayrılması halinde 1.298.- lirasına el konulması anlamını taşımaktadır.

Ücretlilerin vergi yükünün azaltılması yönündeki kamu oyu baskısına boyun eğilerek TBMM ne sunulan en az geçim indirimi tasarısının bir diğer yönü sağladığı artışın güncelliğidir. Tasarıyla halen yürürlükte bulunan en az geçim indirimi hadleri 2 katı, özel indirim hadleri 1 katı artırılmaktadır. Verilen sadaka bununla da bitmemekte geçici maddelerde yer alan hükümlerle bu artışa kademe olarak 1980 yılında ulaşılması öngörülmektedir. Üstelik bu yapılarak vergi hileleri, vergi tekniği cambazlıklar ardına gizlenmiştir. Bilindiği gibi en az geçim indiriminden ücretlilerden başka tüccar, sanayici, çiftçi serbest meslek erbabı da yararlanmaktadır. Buna karşılık 1 katı artırılması önerilen özel indirim yalnızca ücret gelirlerine uygulanan bir indirimdir. Meclislerde bekleyen bu yasa önerisi yukarıda örneğini verdiğimiz memur ya da işçiye 112 liralık bir sadaka sunmaktadır. Bu rakamlar ücretlilerin alay etmenin bir simgesidir. Çeşitli vergi hileleri ve teknik cambazlıklar ardına gizlenerek ücretlilerin vergi yükü azaltılmaz. Açık, anlaşılır ve kolay bir yöntem vardır ve kısa dönemde bu gerçekleştirilmelidir. Sadece ücretlilerin yararlanacağı halen ayda 150.- lira olan özel indirim asgari ücret düzeyine çıkarılmalıdır. Vergiden verginin indirimi yöntemi terk edilmeli, asgari ücret matrahtan indirilmelidir. Böylece katsayı 12 olduğunda 7. derecedeki evli 2 çocuklu memurun aylığında ayda 517.- lira net artışı olacaktır.

Görüyoruz ki özel indirimin yükseltilmesi ücretlilerin vergi yükünü kısmen hafifletecek bir yöntemdir. Özel ind-

ÖZEL İNDİRİMİN YÜKSELTİLMESİ ÜCRETİLERİN VERGİ YÜKÜNÜ KISMEN HAFIFLETECEK BİR YÖNTEMDİR. ÖZEL İNDİRİMDEN SADECE ÜCRETİLER YARARLANDIĞINDAN HEM DİĞER KAZANÇ TÜRLERİNDEN VERGİ KAYBI OLMAYACAK HEM DE ÜCRETİLER AÇISINDAN VERGİ ADALETİNE KISMEN YAKLAŞILACAKTIR. BUNUN YANISIRA ÖZEL İNDİRİM BELİRLİ BİR RAKAMLA GÖSTERİLMESİ YERİNE ASGARI ÜCRETE BAĞLI OLARAK BELİRLENMESİ, EKONOMİK VE DEMOKRATİK MÜCADELEDE MEMURLAR İLE İŞÇİLER ARASINDAKİ DAYANIŞMAYI GÜÇLENDİRECEKTİR.

rinden sadece ücretliler yararlanacağından hem diğer kazanç türlerinden vergi kaybı olmayacak hem de ücretliler açısından vergi adaletine kısmen yaklaşılacaktır.

Bunun yanısıra özel indirimin 2.500 lira 3.000.- lira gibi belirli bir rakamla gösterilmesi yerine asgari ücrete bağlı olarak belirlenmesi, ekonomik ve demokratik mücadelede memurlar ile işçiler arasındaki dayanışmayı güçlendirecektir. Bundan böyle asgari ücretin artırılması ücretlilerin vergi yükünün azaltılması ile eş anlam taşıyacağından çalışanların mücadelesi ortak bir platformda verebilecektir.

Bu gerekleri başta TOM-DER olmak üzere demokratik örgütlerin verdiği mücadele ile gören hükümet ücretlilerde özünde fazla birşey sağlamayan bu tasarını yasalaştıramamıştır. Çünkü bu gelirlerin doğacak küçük bir azalmayı dahi sermaye kesiminden alacağı fazla vergile kapatmaya niyeti yoktur. Gücü yetmemektedir. Ücretliler düşen görev vergi yükünün azaltılması için bu genel doğrular ve gerekler doğrultusunda mücadeleyi sürdürmektedir.

Kısa dönemde ücretlilerin vergi yükünün azaltılmasının yanısıra şu önlemlerin alınması için de çaba göstermek gerekmektedir.

Anayasada, yer alan herkesin mali gücü oranında vergi ödeyeceği ilkesi temel alınarak, devlet gelirlerinin karşılanmasının yükünü yalnızca ücretlilere değil Milli Gelir içindeki payı 167 milyar liraya ulaşan ve ancak 290 milyon lira vergi ödeyen tarım sektörü de hatırlanmalıdır. Tüccar, sanayici, serbest meslek erbabının geliri de kazandığı yıl içinde vergilendirilmelidir. Yatırım indirimi, vergi idesi gibi teşvik tedbirleri kaldırılmalıdır. Vergi kaçakçılığını adeta özendirilen vergi yasalara değiştirilmelidir. Üst gelir dilimlerini daha az vergilendiren ve böylece az gelirden çok, çok gelirden az vergi almaya yol açan vergi dilimleri yeniden düzenlenmelidir. Özel indirim tutan asgari ücret düzeyine çıkarılmalıdır. Vergiden ayrıca bir kez daha vergi alınması anlamını taşıyan Mali Denge Vergisi kaldırılmalıdır.

Ancak, tüm bu kısa dönemli önlemlere karşın şu nokta da unutulmamalıdır. Bir ülkenin vergi sisteminin değerlendirilerek tek tek vergilere değil bir bütün olarak vergi sisteminin bakmak gerekir. Vergiler hangi sınıf ve zümreye konmuş, vergiyle mevcut gelir dağılımı arasındaki ilişki nedir sorularının yanıtını bulmak gerekir. Alınacak önlemlerle vergi adaleti sadece dar anlamda sağlanabilir. Vergi adaletsizliği kapitalist düzenin doğal bir uzantısı ve sonucudur.